

A VÉRZŐ VÁROS

Egy újságíró naplójából

November 16.

Hajnaltól nagy mozgólódás támadt, hátrafelé vonulunk. Keressük munkaszolgálatos barátunkat, de már nem találjuk. Közben nevémen szólít egy hölgy. Nem ismerem meg a hajnali derengésben.

— Kósa Lajos doktorné vagyok. És ön itt?

— Egész éjjel nem aludtam — felelem.

— Pihenjen le itt a helyemen. Ledülök, a hölgy betakar pokrócával és néhány perc múlva alszom. Talán félórát is alhattam halálos fáradtságomban. Azután rámlépett valaki. Felébredtem. Az ismerős jövő lezedi rólam a pokrót.

— Ne haragudjon, már menni kell. Már sorakoznak odakint — mondja mentegelőzve.

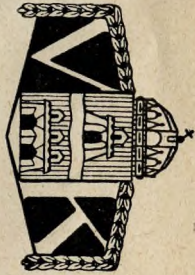
Mi is kivonulunk abban a csoportban, amelyben a védő- és oltalomlevelek birtokában levők csoportosulnak. A többiek menetkészen sorakoznak. Külön a nők és külön a férfiak. Férjet, feleséget, gyermeket szakítanak el egymástól.

A mi frásaink ugyan nincsenek meg, de valamivel próbál-

kozni kell mégis, hogy megmeneküljünk a Németország felé való meneteléstől és egymástól való elszakítástól.

Javában csoportosítják az embereket. Keressük a svédek, de nem látunk sehohol egyet sem. Talán ilyenek ma nincsenek is. Érdeklődünk izgatottan mindenfelé, de senki se válaszol. A csoportokat nem nagy kimélettel irányítják mindenfelé, de a rendőrség általában jóindulatú. Az egyik csoportban meglátom egy régi ügyvéd-barátomat. Melegen üdvözljük egymást. Ő e pillanatban spanyolnak számít, mert valamilyen spanyol írása van. Kérdelem, nem kapcsolhatna-e minket is ebbe a csoportba. Hát csoport az nemigen lesz, de páran akadunk, megpróbálom. Jön egy követségi tisztviselő, akinek szól, de ez visszautasít. Nem lehet, nem vagyunk a listán.

Végül egy de Tourner nevezetű úr jön, ez az ügyvivő. Ügyvéd barátunknak itt sincs sikere. Azt feleli neki is az ügyvivő, nem lehet szabálytalanságot elkövetni. Az ügyvivő eltávozik és akkor én veszem munkába a követségi tisztviselőt. És ezúttal sikerrel. A tisztviselő talál a listában egy Fodor nevet, igaz, hogy István a keresztnév, de ez csekélység, elnevez engem Istvánnak. Az is igaz, hogy nincs mellette se feleség, se gyerek, de ez már együtt megy — mondja ő. Ez az ismeretlen ember mutatta meg az igazi embert és az önzetlen jószágot, amiben az utóbbi időben már egyáltalában nem akartam hinni. Hálálkodni szeretnék, de nem ad alkalmat rá, már ott is hagy, miután úgy rendelkezik, hogy lépjek oda a többiekhez. Már vagyunk vagy nyolcan-tizen spanyolok, mert hát e pillanatban azzá lettem. Így menekülünk meg mint spanyol védettek. (Később, a felszabadulás után derült ki, hogy az egész spanyol védeltség és a követség szélhámosság volt, az ügyvivő nem volt ügyvivő, a követségi tisztviselők nem voltak tisztviselők. Maguk eszelték ki az egészet, miután a spanyol követség gazdátlan volt és ezt a megoldást találták, hogy embereken segítsenek, hogy emberek százait megmentse a pusztulástól.)

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Hely

Személy

Helyszám

Oszályozás

303.31

"1944"

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Székesfehérvári házinyomda 1926 — 8891

A Szent István-parkbeli spanyol házba megyünk. Ott azonban nincs hely. Lent az óvóhelyen telepszik le a megmenekült 40 tagú társaság, a legkülönbözőbb társadalmi tagozódásban. Különösen az asszonyokkal van sok baj. Nem tudnak, nem akarnak fegyelmet tartani. Tulajdonképpen most itt vagyunk a spanyol házban és nincs semmi írásunk, csupán egy-egy ígéret, hogy majd kapunk valami igazolást, csak legyünk türelemmel. Az úgynevezett hivatalos urak otthagytak minket és azóta nem is láttuk őket. Megmentettek, bizonyára úgy gondolják, most már segítsünk magunkon ahogy tudunk.

Körülnézek a házban, hátha ismerős akad a lakók között. Akad is. Ott lakik Barcza, volt földművelésügyi államtitkár. Nála még jó időkben voltam egyszer, amikor egy megbeszélésre invitált, éppen ugyanabba a lakásba, ahol most is lakik. Hozzá nem akarok betolakodni. A földszinten Lázár Béla, a kitűnő képzőművészeti író és professzor, valamint a felesége üdvözöl. Ők már néhány napja a spanyol ház lakói. Mindjárt beinvitál a földszinti lakásba, ahol szobánként már tizen laknak. Szörnyű nyüzsgés, zaj, izgalom érzik ezekben a szobákban. Mégis valami más, mint a téglagyár. Lehet mosakodni, a néhány napos port és szennyet leverní. Mindjárt adnak teát, azután egy tál levest ebédre és kenyeret. Szóval már nem kell éhezniük.

A harmadik emeleten egy grafikus barátunkat fedezem fel, Kiss Ernőnek hívják. Ő is furcsa körülmények között ragadt itt. Külföldön kószált esztendőkön át; Hitler elől Spanyolországba, Franco elől ide szaladt. Ő segít ki a kínos helyzetből, hogy nincs hálóhelyünk. Felajánl két fekvőhelyet, ha beérjük vele. Persze hogy beérjük. Ennyi jószág, kedvesség könnyekre fakasztja a nőket. Mégis van emberiesség, emberi szolidaritás.

Én a földszintes lakás fürdőszobájának padlóján kapok helyet. Itt töltök három éjszakát.

(Folytatjuk)